

Innovatiiviset julkiset hankinnat tuottavat kilpailukykyisiä palveluita - hankintaosaaminen on vielä kuitenkin puutteellista

Julkiset hankinnat ovat entistä enemmän johtamisen väline, jonka avulla voidaan lisätä julkisen sektorin vastuullisuutta ja vaikuttamista. Julkisten hankintojen avulla voidaan toteuttaa kaupunkien strategioihin kirjattuja tavoitteita. Jotta hankinnoilla voitaisiin toteuttaa kaupunkien strategioihin kirjattuja tavoitteita, tarvitaan eri hankintamenetelmien osaamista ja ennen kaikkea näkemystä innovatiivisten ja kestävien hankintojen merkityksestä kaupunkien ja alueiden elinvoimaisuudelle.

Innovatiivinen hankinta voi tarkoittaa hankintaprosessin aikana montaa eri asiaa. Innovatiivisen hankinnan kohteena voi olla uusi tai selvästi parannettu tuote tai palvelu, joka ei vielä ole laajasti käytössä. Innovatiivinen hankinta voi olla myös uudenlainen tapa toteuttaa hankinta tai sen kohteena oleva projekti. Hankinta voidaan ennalta määriteltyjen toteutusmallien sijaan kohdistaa haluttuihin tuloksiin ja vaikutuksiin, jolloin toimittajat saavat vapaammat kädet ehdottaa vaihtoehtoisia ratkaisumalleja. Näiden lisäksi innovatiivinen hankinta voi sisältää uuden ratkaisun kehitystyötä ja pilotointia.

Suomessa toteutetaan innovatiivisia hankintoja vielä erittäin vähän ja keskeisenä syynä tähän on sekä riskien pelko että osaamisen puute. Keväällä 2018 aloittanut työ- ja elinkeinoministeriön rahoittama ja hallitusohjelmaa toteuttava maanlaajuinen KEINO -osaamiskeskus on perustettu juuri osaamisen jakamisen sekä kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämisen tueksi.

Vaikka innovatiivisten julkisten hankintojen saralla onkin vielä paljon tehtävää, nähdään Suomi jo nyt yhtenä aihepiirin edelläkävijämaana. Kansainvälisesti innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämistä tehdään esimerkiksi iBuy -hankkeessa, jonka kautta suomalaista hankintaosaamista viedään maailmalle. Hankkeen suomalaisella partnerilla Suomen Itämeri-

instituutilla on kiitettävä rooli, sillä se saa tehdä hankkeessa yhteistyötä Tampereen kaupungin kanssa ja viedä täten alueellisia innovatiivisia hankintaesimerkkejä muiden eurooppalaisten alueiden tietoisuuteen. Tampereen kaupunki sai mm. vuoden 2018 Vaikuttavin kuntahankkija -palkinnon ja kaupunki on julkaissut innovatiivisiin hankintoihin liittyen sekä ”Innovatiivisten hankintojen työkalupakin” sekä ”Innovatiivisten hankintojen tiekartan”.

Innovatiivisilla hankinnoilla voidaan parantaa julkisten palvelujen laatua, tuottavuutta, vaikuttavuutta ja kestävyyttä. Innovatiiviset hankinnat hyödyttävät valtiota ja kuntia strategisten tavoitteiden toteuttamisessa, mutta ne tuovat myös eri alojen yrityksille väylän hankkia tärkeitä asiakasreferenssejä uusien tuotteiden ja palveluiden kaupallistamisessa.

Minna Säpyskä-Aalto
Erityisasiantuntija
Suomen Itämeri-instituutti

iBuy - Fostering the role of public authorities as demanders of innovation through public procurement -projektin tavoitteena on edistää innovatiivisten hankintatapojen kehittämistä, jotta ne tukisivat entistä paremmin alueellisia innovaatiopainopisteitä, yritysten ja julkisen sektorin yhteistyötä sekä aluekehitystä. Lisäksi tavoitteena on lisätä julkisten toimijoiden osaamista innovatiivisten hankintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä miettiä, miten innovatiivisia hankintoja voitaisiin hyödyntää entistä tehokkaammin alueellisissa (tai kansallisissa) rakennerahasto-ohjelmissa. iBuy -projekti saa rahoitusta Interreg Europe -ohjelmasta ja sen kesto on 4,5 vuotta.

Juttuun liittyviä linkkejä:

- <https://www.interregeurope.eu/ibuy/>
- <https://www.hankintakeino.fi/fi>
- <https://kuntalehti.fi/uutiset/talous/tampereen-kaupunki-palkittiin-vaikuttavista-hankinnoista/>
- <https://www.hankinnat.fi/ajankohtaista/2017/innovaatioiden-edistaminen-hankintojen-kautta-tarkeaa>
- <http://www.utu.fi/fi/yksikot/fff/palvelut/kehitysprojektit/innovatiivisethankinnat/Documents/2014-05-09-Askeleet-Innovatiivisiin-Hankintoihin-final.pdf>
- <https://www.innokyla.fi/documents/4451730/acf2a8fd-1ca4-42fc-9e4f-f5d0f08e34b4>